

Eskimo Masallarındaki Kültürel Motiflerin İncelenmesi^{1 2}Şenay Uçar³, Ezel Cansın Kanbur⁴, Kenan Böğürçü⁵

Özet

Masallar ortaya çıktığı toplumdan izler taşımış, bunu sonraki nesillere ve diğer toplumlara aktarmada başarılı olmuştur. Öncelikle kendisi de küçüklüğünü Eskimoların arasında geçirmiş, Kuzey kutbuna ulaşan kâşiflerden biri olan yazar Knud Rasmussen'in "Eskimo Masalları" ile hayat boyu çeviri uğraşına gönül vermiş yazar Kamurân Şipal'in "Eskimo Masalları" adlı kitapları alınmıştır. Eskimo masallarında yer alan hayvanlar motifleri ile çeşitli motif gruplarının S.Thompson'un tip sınıflandırmasına göre tespit edildiği bu çalışmada incelenen motif yapısı hakkında bilgi vermek amaçlanmıştır. Aynı zamanda incelenen motiflerden yola çıkarak Eskimo kültürünü tanıttak dijital simgesel çizimlerin yapılmasıyla birlikte her iki kitaptan masal adlarına göre seçilen masallardaki olay örgüsünün ve ana düşüncesinin çıkarılması da hedeflenmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle çalışmada veri analizi olarak içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Masalarda işlenen motifler fişlenerek tespit edilmiştir. Bir başka kişiden, masalları okuması istenerek yapılan saptamaların doğruluğunun değerlendirilmesi sağlanmıştır. İncelenen her iki kitaptaki hayvanlar motifine göre Eskimoların hayatlarının olmazsa olmazı olan fok balığı, balina, köpek, mors, ayı, ren geyiği, kuzgun motifleri en çok karşımıza çıkmıştır. Aynı şekilde çeşitli motif gruplarına göre incelendiğinde kayık, kürek, kızak, zıpkın, elbise, çizme, kürk, eldiven, çadır, ip, ok gibi yine Eskimoların yaşamlarını sürdürmede etkili olan motiflerin ön plana çıktığı görülmüştür. Toplumsal olarak inanç dünyalarını yansıtan çeşitli motif gruplarında ise ruh, büyücü, canavar, cüce, dev, cin gibi öğeler bulunmaktadır. İncelenen motif yapısına göre de temsili dijital çizimi yapılan öğelerle Eskimoların yaşantısında her zaman yer bulan unsurların ve yaşantısal olarak vazgeçilmezlerinin neler olduğu da gözler önüne serilmek istenmiştir. Sonuç olarak tespit edilen bu motifler kültürün, yaşantının, geleceğin kısacası toplumun yapı taşı olan masalların, topluma dair her alana olan etkisinin önemini açıkça bizlere göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital temsili çizim, Eskimo masalları, Motif, Olay örgüsü

Examination of Cultural Motifs in Eskimo Tales

Abstract

Fairy tales have carried traces from the society in which they emerged and have been successful in transmitting them to subsequent generations and other societies. First of all, the books "Eskimo Tales" by the author Knud Rasmussen, who spent his childhood among the Eskimos and was one of the explorers who reached the North Pole, and "Eskimo Tales" by the author Kamurân Şipal, who devoted his life to translation, were taken. In this study, where animal motifs and various motif groups in Eskimo tales were determined according to S. Thompson's type classification, it was aimed to give information about the motif structure examined. At the same time, it was aimed to create digital symbolic drawings that would introduce Eskimo culture based on the examined motifs, and to reveal the plot and main idea of the tales selected from both books according to their tale titles. In the study with qualitative research method, content analysis method was used as data analysis. The motifs used in the tales were identified by profiling. The accuracy of the findings was evaluated by asking another person to read the tales. According to the animal motifs in both books examined, the most common motifs are seal, whale, dog, walrus, bear, reindeer and raven, which are indispensable to the lives of Eskimos. Similarly, when examined according to various motif groups, it was seen that motifs such as boats, oars, sledges, harpoons, clothes, boots, furs, gloves, tents, ropes and arrows, which are effective in sustaining the lives of the Eskimos, came to the fore. In various motif groups that reflect social belief worlds, there are elements such as spirit, wizard, monster, dwarf, giant, and genie. According to the examined motif structure, it was aimed to reveal the elements that always find a place in Eskimo life and what are indispensable in terms of life, with the elements whose representative digital drawings were made. As a result, these motifs clearly show us the importance of the impact of fairy tales, which are the building blocks of culture, life, tradition, in short, society, on every area of society.

Keywords: Digital representation drawing, Eskimo tales, Motif, The plot

1 Bu çalışma, Cilt 13/Arktik Bölgesi Özel Sayısı'na gönderilmiş olup süreci mevcut sayı içerisinde tamamlanmıştır.

2 Bu çalışma 2023 Yılı TÜBİTAK 2204-C Lise Öğrencileri Kutup Araştırma Projeleri Yarışması'nda Sosyal ve Beşeri Bilimler Ana Alanında Türkiye Birinciliği ödülünü kazanmıştır. 12-14 Haziran 2024 tarihlerinde Yozgat'ta düzenlenen VII. Ulusal Çocuk Araştırmaları Kongresi'nde (UÇAK) bildiri olarak sunulmuştur.

3Biyoloji Öğretmeni, BTO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezi, Bursa/Türkiye, ucar.senay@hotmail.com, ORCID: 0009-0004-3227-0213

4Öğrenci, BTO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezi, Bursa/Türkiye, kanburzel@gmail.com, ORCID: 0009-0002-3019-2667

5Görsel Sanatlar Öğretmeni, BTO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezi, Bursa/Türkiye, kenan_bogurcu@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9008-0793

Araştırma ve Yayın
Etigi Beyanı

Çalışma Etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Yazarların Makaleye
Olan Katkıları

Ş. U., E. C. K. ve K. B. araştırmanın tasarımına ve uygulamasına, sonuçların analizine ve metnin yazılmasına katkıda bulunmuştur. Ş. U'nun makaleye katkısı % 60, E. C. K.'nin makaleye katkısı % 30 ve K. B.'nin makaleye katkısı % 10'dur.

Çıkar Beyanı

Çalışmada yazar ve üçüncü taraflar açısından çıkar ilişkisi/çatışması yoktur.

1.Giriş

Eskimolar Sibirya kökenli olmalarına rağmen, daha çok Kuzey Amerika'nın Arktik bölgesi ile Grönland'da yaşayan halklardır. Eskimo çiğ et yiyen anlamına gelmektedir. Günümüzde bu terimin en sorunsuz kullanıldığı bölge Alaska'dır. Grönland dâhil Arktik bölgesinde yaşayan Arktik yerli halkları kendilerine Eskimo denmesini hoş karşılamamaktadır. Kendilerini Inuit olarak tanımlamaktadır. Masalarda Eskimo terimi kullanıldığı için bu terim kullanılmıştır. Halk anlatılarının ağızdan ağıza, nesilden nesile sürüp geldiği, hayal gücümüzü besleyen, olağanüstü durumların ve olayların geçtiği bizleri farklı dünyalara götüren anlatılardır masallar. Milletlerin hayatında masallar önemli bir yer edinmiş unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Fantastik bir dünyaya yolculuğu olanaklı kılan masallar her zaman diliminde okuyana ve dinleyene keyif vermiştir.

TDK 'ya göre masal: "Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür" olarak tanımlanmaktadır (Akgün Çomak, 2021).

Sözlü edebiyat kültürü içerisinde sevilen anonim halk edebiyatı ürünü olan masal, kahramanlarının olağanüstü özellikler taşıdığı, gerçek dışı olayların belirsiz yer ve zaman unsurları ile anlatıldığı bir türdür. Günümüzde çocuk edebiyatı içerisinde değerlendirilmekte olup aslında tüm yetişkinlere yönelik olduğu masal geçmişinde de görülmektedir. Yapılan araştırmalar masalın geçmiş yüz yıllarda evlerde, kahvelerde, konaklarda, hanlarda, uzun yolculuklarda anlatıldığı yönündedir. Bu tür, zaman içerisinde farklı coğrafyalara yayılmış, değişmiş, gelişmiş ve bugüne gelmiştir. Sözlü kültürden doğan masal, çeşitli araştırmalara, tasniflere, derlemelere konu edilmiştir. Bu araştırmalarla birlikte masal artık bir bilim dalı olarak ele alınmaya başlanmıştır (Bayraktar Özen, 2022).

Masallar, ister "insan" ister "hayvan" veya hayali bir "canavar" olsun tüm yarattığı karakterleri, motifleri birbirleriyle ilişki içinde roller verir, konuşturur ve bu karakterleri olaylar silsilesinde belirli bir amaç için kullanır (Korkmaz, 2020).

Resim 1. Çalışmasını yaptığımız Eskimo Masalları kitapları

1.1. Masalların kaynakları

Masallarla ilgili araştırmalar ve çalışmalar yapan araştırmacıların incelediği başka bir konu da masalların kaynağıdır. Farklı toplumlarda masalların farklı adlarla anılması ancak bazı ana niteliklerinin değişmemesi, zamanının ve mekânının belirsiz olması masalın tarihi süreçteki seyrini tahlil etmeyi güçleştirmektedir. Bu konuda farklı görüşler ortaya atılmıştır. Araştırmacılar bu konuda okura kesin bir bilgi sunamasa da birtakım düşüncelerden yola çıkarak bazı kuramlar geliştirmişlerdir. Bu kuramlar başlıca üç başlıkta toplanmıştır:

A. Mitoloji Okulu / Mitolojik Görüş

B. Hindoloji Okulu / Hindoloji Görüş

C. Antropoloji Okulu / Antropolojik Görüş'tür.

Mitoloji görüşünü ortaya atanlardan G. Huet'e göre, masalların kaynağını mitolojiler oluşturmaktadır (Sakaoğlu, 2011).

Masallardaki olayları, güneşin doğuşu, batışı, fırtına gibi doğal olaylara bağlı olarak açıkladıklarından Güneş Mitolojileri adıyla da tanınmışlardır (Günay, 2011).

Hindoloji görüşünü savunanlar da masalların çıkış yerinin Hindistan olduğunu, masalların da bu yolla Avrupa'ya taşındığını ileri sürmüşlerdir (Seyidoğlu, 1987; Sakaoğlu, 2011; Günay, 2011).

Antropoloji görüşü ise masalların tek bir kaynağa indirgenmeyeceğini çünkü aynı kültür seviyesindeki insanların ortak inanç ve geleneklere sahip olduğunu, bu nedenle kültürel gelişmelerin farklı yerlerde benzer masallar yaratabileceğini belirtir (Günay, 2011).

Görüldüğü üzere masalların nasıl oluştuğu sorusu farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuş, kendi içinde tartışmalara yol açmıştır.

1.2. Masalların sınıflandırılması

Masallar halk bilimi tarafından incelenerek birden fazla farklı sınıflandırılmaları yapılmıştır. Masallar konuları ve konuların içinde yer alan ana fikir bakımından ve ana kahramanların durumuna göre kendi içinde sınıflandırılır (Saltık, 2016 ; Yalçın ve Aytaş, 2014).

Masallar; genel olarak hayvan masalları, olağanüstü masallar, gerçekçi masallar, güldürücü masallar, zincirleme masallar gibi sınıflara ayrılmaktadır (Kaptan, 1988).

TheTypes of the Folktale adlı Uluslararası Masal Kataloğunda Masallar:

1. Hayvan Masalları
2. Asıl Masallar (Olağanüstü ve Gerçekçi Masallar)
3. Güldürücü öyküler, nükteli fıkralar ve yalanlamalar
4. Zincirleme Masallar şeklinde sınıflandırılmıştır.

Hayvan masalları; konusunu hayvanlardan alan ülkelerin kendi kültürlerine göre geliştirilmiş toplumun değerlerini, ihtiyaç ve isteklerini çarpıcı örneklerle anlatan bir masal türüdür (Yalçın ve Aytaş, 2014).

Çeşitli hayvanların konuyu güçlendirmek için kendi arasında konuştuğu genellikle insanlar için eğitici özellikleri olan masallardır. Okul öncesi dönemdeki çocuklar hayvan kahramanlarına özellikle büyük ilgi gösterirler.

Olağanüstü masallarda ise gerçek hayatta masalın kahramanları ile karşılaşmamız imkânsız olan, mekân ve zamanı gerçekte bilinmeyen masallardır. Cin, peri, dev, canavar vb. olağanüstü varlıkların yaşadığı olaylar anlatılır (İşnas, 2011). Olağanüstü masallar diğer masal türlerine göre daha uzun, kahramanları daha çok, olayları daha karmaşıktır. Olağanüstü masalların kahramanları, devler, periler, canavarlar gibi

varlıklardır. Hayvanlar hayvan masallarında olduğu gibi insan rolünde değil, olağanüstü varlıklar konumundadır.

Güldürücü masallar ise kısa ama aynı zamanda komik olma özelliğine sahiptir. Bu masallar zekâ eseri olan veciz ifadelere, ince mizahi anlatımlara dayanmaktadır.

Zincirleme masallarda ise masal kahramanın başından geçen olay basit bir zincirleme şeklinde anlatılır. Buradaki fark anlatılan olayın bir karakterden diğerine sürekli geçiş göstermesidir (Özer, 2004).

1.3.Masallarda motif

Masalları oluşturan en önemli unsurlardan biri “motif”tir. Motif, masalın konusu ve kurgusunun oluşması için gerekli olan temel yapıdır. Bir masal en az bir motiften meydana gelir. Birden daha fazla motif ihtiva eden masallar vardır.

Masalın en küçük yapısı olarak nitelendirilir. Konumuz olan motif, üzerinde yapılan çalışmaların en başarılı ve üzerinde durulmaya değer olanı Amerikalı Profesör Stith Thompson’un tasnifidir.

Bu konuda yayınlanan ilk eser StithThompson’un “*Motif Index of Folk-Literature*” isimli çalışmasıdır. Thompson masal motiflerini başlıklar altında toplamış ve bunları sınıflandırmıştır. Thompson motifleri temel 3 başlık altında toplayarak bunları açıklamıştır.

- 1) İlahlar, tabiatüstü hayvanlar, fevkalade mahlûklar (büyücüler, devler, periler gibi)
- 2) Hadiselerde geri planda kalan şeyler: Sihirli eşyalar (uçan halı, sihirli ayna vs.), enteresan aletler, tuhaf inanmalar, vs.
- 3) Tek hadiseler (Thompson,1928, s. 415-416).

Bu 3 başlık altında toplanılan motif endeksi Thompspon’un alt başlıklarıyla beraber 23 sayısına ulaşmaktadır.

Mitolojik motifler:

- Hayvanlar
- Yasak
- Sihir
- Ölüm
- Olağanüstülükler
- Devler
- İmtihanlar, denemeler
- Akıllı ve aptal
- Aldatmalar
- Kaderin ters dönmesi
- Geleceğin tayini
- Şans ve talih
- Cemiyet
- Mükâfatlar ve cezalar
- Esirler ve kaçaklar
- Anormal zulümler
- Cinsiyet
- Hayvan tabiatı
- Din
- Karakter Özellikleri
- Mizah
- Çeşitli motif grupları (Sakaoğlu, 2019).

Bu tanımlardan yola çıkıldığında motifin masal için ne kadar gerekli bir öge olduğuna ve masalı hikâye

formatına sokmada ne kadar önemli bir rolü olduğuna ulaşılmaktadır. Motiflerin masallarda kullanılması olay örgüsüne katkı sağlarken aynı zamanda okuyucuya olaylar arasında bağ kurma kabiliyeti kazandırır. Masal farklı motiflerle zengin bir kültürel miras oluşturur.

Bu nedenle çalışmada belirlenen Eskimo masallarında, Stith Thompson'un "*Motif Indeks Of Folk Literature*" adlı eserinde belirlediği motiflerden hayvanlar motifini ve çeşitli motif gruplarını tespit etme kararı alınmıştır. Bu karar doğrultusunda yazar Knud Rasmussen'in (Çevirmen: Macide Batmaz) Maya Kitap tarafından 1.baskısı Aralık 2019 yılında yapılan "**Eskimo Masalları**" kitabındaki 52 adet masal ile Kâmuran Şipal'in derlediği ve Türkçeleştirdiği Cem Yayınevi tarafından 1.basımı Eylül 2021 yılında gerçekleştirilen "**Eskimo Masalları**" kitabındaki 72 adet Eskimo masalı incelenmiştir. Masallardaki hayvanlar motifleri ile çeşitli motif grupları tespit edilmeye çalışılmıştır. Eskimo Masallarında kullanılan hayvanlar motifleri ve çeşitli motif gruplarındaki öğelere göre dijital temsili/simgesel çizimler yapılmıştır. Aynı zamanda her iki kitaptan masal adına göre seçilen masallarında olay örgüsü ve ana fikri de ortaya konulmuştur.

2.Yöntem

2.1. Eskimo masalları kitaplarının belirlenmesi ve temini

İlk olarak kendisi de küçüklüğünü Eskimoların arasında geçirmiş, bu yüzden onların yaşayış biçimini, lisanlarını ve diğer birçok hususiyetlerini öğrenmiş ayrıca Kuzey kutbuna ulaşan kâşiflerden biri olan yazar Knud Rasmussen'in Maya Kitap tarafından basımı yapılan "**Eskimo Masalları**" kitabı ve ikinci kitap olarak ise hayat boyu çeviri uğraşına gönül vermiş, hatta belki çeviri yapmayı bir yaşama biçime dönüştürmüş kıdemli yazar/çevirmenimiz Kâmuran Şipal'in kaleme aldığı Cem Yayınevinin basımını gerçekleştirdiği "**Eskimo Masalları**" adlı kitap seçilmiş ve temin edilmiştir. Araştırmalarımız sonucunda Eskimo Masalları ile ilgili Türkçe yayımlanmış en geniş kapsamlı masalların bu kitaplar olduğu belirlenmiştir.

2.2. Masalların inceleme yönteminin belirlenmesi

Nitel araştırma yöntemiyle "Eskimo Masallarındaki Kültürel Motiflerin İncelenmesi" başlığını taşıyan bu çalışmada veri analizi olarak içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını tespit etmek için yapılır. Masallarda işlenen motifler fişlenerek tespit edilmiştir. S.Thompson sınıflandırılmasında yer alan hayvanlar motifleri ve çeşitli motif gruplarına göre masallar incelenmiştir. Çalışmada güvenilirliğin sağlanabilmesi için bir başka kişiden, masalları okuması ve saptamaların doğru olup olmadığının değerlendirilmesi istenmiştir. Tespit edilen motifler ile yer aldığı bölümlere, sayfa numaraları ve masal isimleriyle birlikte bulgular bölümünde yer verilmiştir.

2.3. Masallardaki motiflerin dijital temsili çizimlerinin yapılması

Seçilen "**Eskimo Masalları**" adlı kitaplardaki masallarda bulunan motif unsurlarının Stith Thompson'un "*Motif Indeks Of Folk Literature*" adlı eserinde belirlediği motiflerden hayvanlar motifleri ve çeşitli motif grupları tespit edilerek motif öğelerinin sadece dijital olarak temsilleri / simgesel çizimleri yapılmıştır.

2.4. Masalların olay örgüsünün ve ana fikrinin yazılması

Yazar Knud Rasmussen'in (Çevirmen: Macide Batmaz) Maya Kitap tarafından 1.baskısı Aralık 2019 yılında yapılan "**Eskimo Masalları**" kitabı ile Kâmuran Şipal'in derlediği ve Türkçeleştirdiği Cem Yayınevi tarafından 1.basımı Eylül 2021 yılında gerçekleştirilen "**Eskimo Masalları**" kitaplarından masal adlarına göre seçilen Eskimo masalların olay örgüsü incelenerek masalların ana fikri çıkarılmıştır.

3. Bulgular

Maya Kitap tarafından 1.baskısı Aralık 2019 yılında yapılan yazar Knud Rasmussen'in (Çevirmen: Macide

Batmaz) “Eskimo Masalları” kitabındaki 52 adet masal ile Cem Yayınevi tarafından 1.basımı Eylül 2021 yılında olan Kâmuran Şipal’in derlediği ve Türkçeleştirdiği “Eskimo Masalları” kitabındaki 72 adet masalın Stith Thompson’un motif kataloğunda yer alan motiflerden incelenen hayvanlar motifinin ve çeşitli motif gruplarının sayısal verileri tablolaştırılmış ve hesaplanan toplam frekans yüzdeliğine göre grafikleri oluşturulmuştur.

Adı geçen “Eskimo Masalları” kitaplarındaki masal adlarına göre seçilen masalların da aynı zamanda olay örgüleri ile birlikte ana fikirleri de verilmiştir.

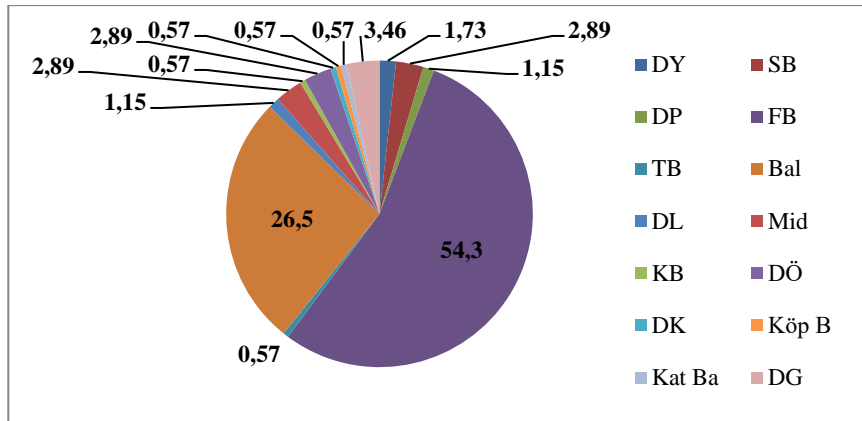
Tablo 1. Knud Rasmussen’in “Eskimo Masalları” adlı kitabında geçen deniz hayvanları

Masal Adı	Deniz Hayvanları													
	DY	SB	DP	FB	TB	Bal	DL	Mid	KB	DÖ	DK	Köp B.	Kat. Ba	DG
Qujâvârssuk	1			26		25	2		1					
Kunigseq				1	1									
Bir Ayıyı Evlat Edinen Kadın				2										
Bekar Adama Kur Yapan Böcekler				2										
İnatçı Adam				1										
Cüceler				7										
Makite				2										
Asalôq	2		2											
İkardlîtuarsuk				6										
Evlenmek İsteyen Kuzgun											1			
Bir Dişi Kurtla Evlenen Adam										2				
Yıldız Haline Gelen Adam				2										
Dulların Öcünü Alan Adam										3				
Oğlunu Aramaya Çıkan Adam		1		1				4					1	
Gezmeye Giden Atungait				1										
Dev Köpek						1								2
Karısını Bıçaklayan Adam				1										
Denizden Uzakta Yaşayan Etah Halkı				1										1
Karısını Bacağından Bıçaklayan Adam				1										
Bütün Hayvanların Bedeninde Yaşamış Olan Ruh				7				1						
Karısının Ağabeyini Öldüren Papik				2										
Nerrivik				2										
Kâgssagssuk ya da Güçlü Bir Adam Haline Gelen Evsiz Çocuk				2										
Büyük Yalancı Qasiagssaq				10		2								2
Kartal ve Balina						18								1
Açgözlü Atlarneq				2										
Ângângûjuk				2										
Âtârssuaq				1								1		
Tungujuluk ve Saunikoq				4										
Anarteq		4												
Kânagssuaq				8										
Toplam Frekanslar ($\Sigma (f)$)	3	5	2	94	1	46	2	5	1	5	1	1	1	6
Frekans Yüzdeleri (% (f))	1,73	2,89	1,15	54,3	0,57	26,5	1,15	2,89	0,57	2,89	0,57	0,57	0,57	3,46

DY: Deniz Yılanı
SB: Somon Balığı
DP: Deniz Piresi
FB: Fok Balığı
TB: Tekir Balığı

Bal: Balina
DL: Deniz Levreği
Mid: Midye
KB: Kalkan Balığı
DÖ: Deniz Ördeği

DK: Deniz Kuzgunu
Köp B: Köpek Balığı
Kat Ba: Katil Balina
DG: Deniz Gergedanı

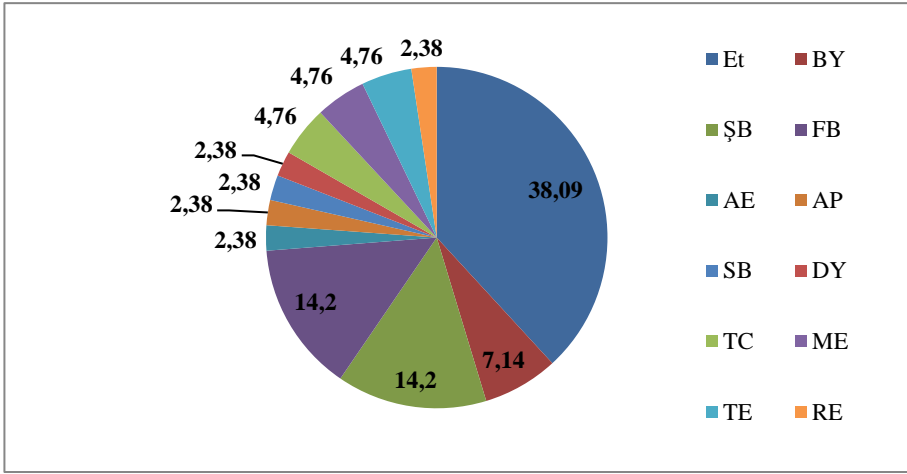

Şekil 1. Knud Rasmussen'in "Eskimo Masalları" kitabında geçen deniz hayvanları toplam frekans yüzdeleri

Tablo 2. Knud Rasmussen'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen tükettikleri yiyecekler

Masal Adı	Tükettikleri Yiyecekler											
	Et	BY	ŞB	FB	AE	AP	SB	DY	TC	ME	TE	RE
Tupilak'tan Kaçan Nukunguasik	1											
Qujâvârssuk	8		1	3								
Bir Ayıyı Evlat Edinen Kadın	1	3			1	1						
Hayaletler Diyarına Geçen Qalagánguasê								1				
Karılarını Yiyen İmarasugssuaq							1					
Cüceler									2			
Karısını Bacağından Bıçaklayan Adam										2		
Bütün Yasak Şeyleri Yapan Artuk	3											
Büyük Yalancı Qasiagssaq	2											
Kartal ve Balina			5	3							2	1
Açgözlü Atldarneq	1											
Toplam Frekanslar (∑ (f))	16	3	6	6	1	1	1	1	2	2	2	1
Frekans Yüzdeleri (% (f))	38,09	7,14	14,2	14,2	2,38	2,38	2,38	2,38	4,76	4,76	4,76	2,38

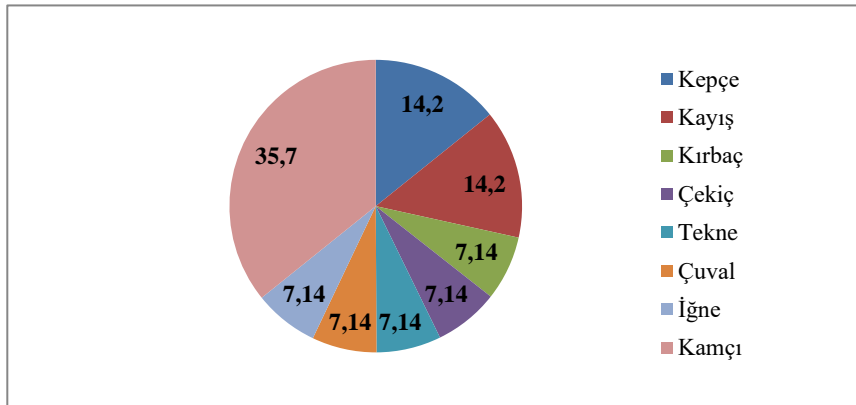
Et: Et	AE: Ayı Eti	TC: Tilki Ciğeri
BY: Balık Yağı	AP: Ayı Pirzolası	ME: Mors Eti
ŞB: Şeytan Balığı	SB: Somon Balığı	TE: Tilki Eti
FB: Fok Balığı Böbreği	DY: Deniz Yosunu	RE: Rengeyiği Eti

Şekil 2. Knud Rasmussen'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen Eskimoların tükettikleri yiyeceklerin toplam frekans yüzdeleri

Tablo 3. Knud Rasmussen'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen kullandıkları araç gereçler

Masal Adı	Kullandıkları Araç Gereçler							
	Kepçe	Kayış	Kırbaç	Çekiç	Tekne	Çuval	İğne	Kamçı
Hayaletler Diyarına Geçen Qalagánguasê	1							
Bekar Adama Kur Yapan Böcekler		1						
İnatçı Adam			1					
Dev Köpek		1						
Amcasını Kışkanan Pátussorssuaq							1	
Büyük Yalancı Qasiagssaq				1				
Kartal ve Balina	1				1			
Açgözlü Atdlarneq						1		
Kâgssagssuk ya da Güçlü Bir Adam Haline Gelen Evsiz Çocuk								5
Toplam Frekanslar ($\Sigma (f)$)	2	2	1	1	1	1	1	5
Frekans Yüzdeleri (% (f))	14,2	14,2	7,14	7,14	7,14	7,14	7,14	35,7

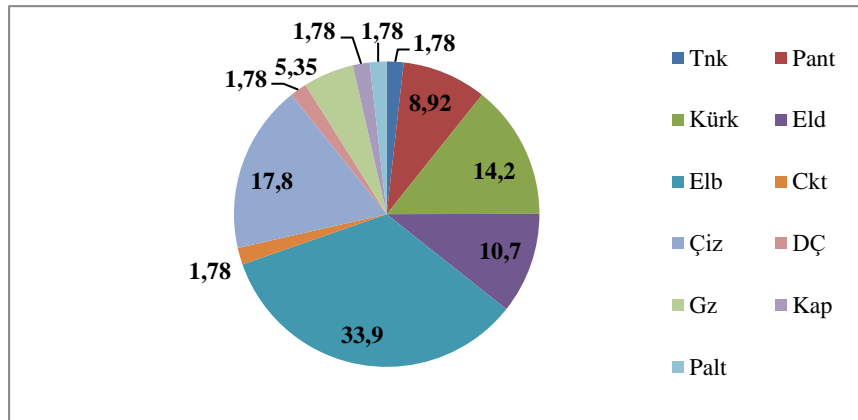
Şekil 3. Knud Rasmussen'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen Eskimoların kullandıkları araç gereçlerin toplam frekans yüzdeleri

Tablo 4. Knud Rasmussen'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen kullandıkları kıyafetler

Masal Adı	Kullandıkları Kıyafetler										
	Tnk	Pant	Kürk	Eld	Elb	Ckt	Çiz	DÇ	Gz	Kap	Palt
Qujâvârssuk			2				1				
Karılarını Yiyen İmarasugssuaq	1	1									
İsiğâligârssik					5						
Ukaleq		1	3		5						
Büyük Ayı			1								
Yıldız Haline Gelen Adam			1								
Sisin Gelişi					2						
Oğlunu Aramaya Çıkan Adam							4				
Dev Köpek							1				
Karısını Bacağından Bıçaklayan Adam			1		1						
Bütün Hayvanların Bedeninde Yaşamış Olan Ruh				1							
Karısının Ağabeyini Öldüren Papik					1						
Amcasını Kıskanan Pâtussorssuaq								1		1	
Karılarını Değiştiren Adamlar					1						
Nerrivik									3		1
Kâgssagsuk ya da Güçlü Bir Adam Haline Gelen Evsiz Çocuk		1			1		3				
Yalan Söyleyen Kadın				1			1				
Büyük Yalancı Qasiagssaq		2		1							
Kartal ve Balina				3	1	1					
Açgözlü Atldarneq					2						
Toplam Frekanslar ($\sum (f)$)	1	5	8	6	19	1	10	1	3	1	1
Frekans Yüzdeleri (% (f))	1,78	8,92	14,2	10,7	33,9	1,78	17,8	1,78	5,35	1,78	1,78

Tnk: Tunik Pant: Pantolon Kürk: Kürk Eld: Eldiven	Elb: Elbise Ckt: Ceket Çiz: Çizme DÇ: Deri Çizme	Gz: Gözlük Kap: Kapüşon Palt: Palto
--	---	--

Şekil 4. Knud Rasmussen'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen Eskimoların kullandıkları kıyafetlerin toplam frekans yüzdeleri

Eskimo Masalları- Yazar: Knud Rasmussen**Bir Ayıyı Evlat Edinen Kadın****Olay Örgüsü**

Kıyıya yakın bir tepe de yaşayan yaşlı kadına komşusu bir gün yavru bir ayı vermiş. Yaşlı kadın ayıyı beslemiş ve onunla ilgilenmiş. Ayı küçükken o civarlarda yaşayan çocuklarla oyunlar oynamış. Ancak bir süre sonra ayı büyüyünce çocukların oyuncaklarına zarar vermeye başlamış. Yeterince büyüyünce yetişkinler ile beraber ava gitmeye başlamış. Ancak avcılar neredeyse ayıyı öldürecekti bu yüzden yaşlı kadın ayıya bir işaret yapmış. Ayı fırtınalı bir günde ava çıktığında bir adamı öldürmüş. Yaşlı kadın ayıyı öldüreceklerini anlamış. Ayıyla vedalaşmışlar. Yaşlı kadın veda ederken gözyaşları içinde olan elini yağa batırıp biraz buladıktan sonra elini ayının yanağına sürmüştü. İnsanların anlattıklarına göre kuzeyde, bir sürü ayının dışarı çıktığı zamanlarda bir buzdağı kadar büyük bir ayı gözükürmüş. Ayının vücudunun bir yanında siyah bir leke varmış (Sayfa:42).

Ana fikir: Zor koşullar altında bile kalındığında dostluk sürdürülmelidir.

Kunigseq**Olay Örgüsü**

Bir zamanlar Kunigseq adında bir büyücü yaşarmış. Bir gün ona yardım eden ruhları çağırıp ölümler dünyasına geçmeği planlıyormuş. Sonunda yeraltına ulaştı. Yol üzerinde her yanı otla kaplı bir resife denk geldi. Çok kaygan olan bu resifi geçmek neredeyse imkânsızdı. Bu yüzden Kunigseq yere uzanan yardımcı ruhun üzerine çıkarak burayı geçmeyi başardı. Ölüler dünyasına geçmeyi başarmıştı. İnsanların yaşadığı evlere varmadan önce çilek toplayan annesiyle karşılaştı. Annesi onu öpmek istediğinde yardımcı ruh buna izin vermedi. Annesi bu sefer çilek ikram ettiğinde, yardımcı ruh eğer çilekleri yerse dünyaya geri dönemeyeceğini söyledi. Uzun süre önce ölmüş olan ağabeyiyle de karşılaştı. Annesi ve abisi Kunigseq'i orada kalmaya ikna etmeye çalıştı ancak Kunigseq bunu reddetti ve ölünce geleceğini söyledi. Dünyaya döndükten kısa bir süre sonra oğlu ölünce yaşama hevesi kalmadı. Martı ve kuzgun yakaladı. Bunları yedikten sonra öldü (Sayfa:40).

Anafikir: Ölümle yüzleşme.

Çok Ama Çok Uzun Zaman Önce İnsanların Dünyaya Gelişi**Olay Örgüsü**

Evvel zaman içinde dünya aşağı düşüverdi. Yeryüzü, dağlar, tepeler, taşlar, hepsi göklerden düştüler böylece dünya oluştu. Dünya hazır olunca insanlar çıkageldiler. Derler ki insanlar topraktan gelmişlerdir. Ataların anlattıklarına göre küçük çocuklar çalılıkların ardından belirmişlerdi, her tarafları yapraklarla kaplıydı. Bir kadın etrafta dolanırken bulduğu çocukları evlerine götürüp ördüğü kıyafetlerden giydirmiş. Sayıları böylece artmış. Her şeyleri tamamladıklarında köpek istemişler. Adamlardan biri eline aldığı tasmayla yere vurmuş ve köpekler gelmiş. Gün geçtikçe daha da kalabalık olmuşlar ve ölüm ne demek bilmiyorlarmış. Güneşi de bilmiyorlar, karanlıkta yaşıyorlardı. Bir gün denizin taşmasıyla insanlar ölünce sayıları azalmış. İki ihtiyar kadın arasında geçen konuşmadan sonra hem ışık hem ölüm gelmiş. Ölümle beraber güneş, ay ve yıldızlar da gelmiş. Çünkü ölen insanlar gökyüzünde birer parlak yıldız olmuşlar (Sayfa:12).

Anafikir: Dünyanın oluşumuyla birlikte süreç silsilesinin takibiyle normal yaşantının oluşması.

Hayaletler Diyarına Geçen Qalanganguase**Olay Örgüsü**

Bir zamanlar Qalanganguase adında bir çocuk yaşarmış. Annesi ve babası öldükten sonra ona ablası bakmaya başlamış. Ancak ablası da ölünce yabancılarla kalmaya başlamış. Çocuğun vücudunun alt kısmı çalışmıyormuş. Bir gün evde tekken işittiği sesle korkup sürünerek komşunun evine gittiğinde bir hayalet

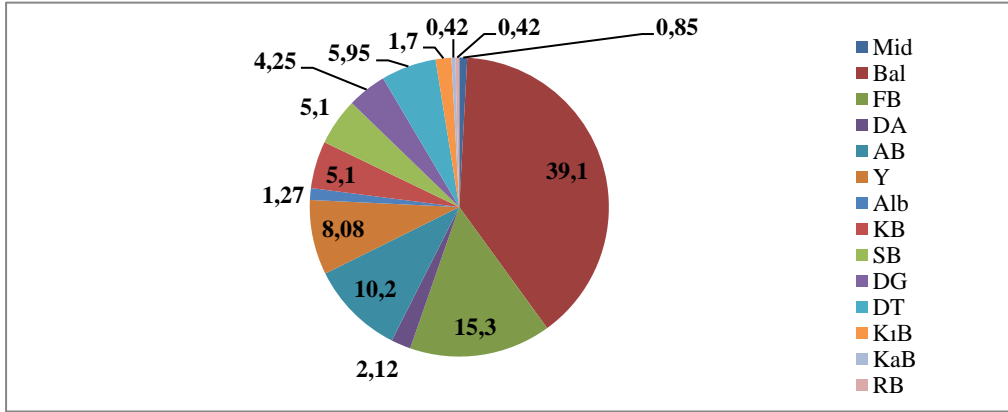

Ülke Ülke Gezip Dolaşan Uıartek		1	3							4	2		1	
Kartal ve Genç		1												
Kagsagsuk, Zavallı Yetim Oğlan			1											1
Denizlerin Efendisi						5								
Bir Kadının Doğurduğu Balina		35												
Kolsuz'un Serüvenleri			1								3			
Toplam Frekanslar ($\Sigma (f)$)		2	92	36	5	24	19	3	12	12	10	14	4	1
Frekans Yüzdeleri (% (f))		0,85	39,1	15,3	2,12	10,2	8,08	1,27	5,10	5,10	4,25	5,95	1,70	0,42

Mid: Midye
Bal: Balina
FB: Fok Balığı
DA: Deniz Anası
AB: Ayı Balığı

Y: Yengeç
Alb: Ala Balık
KB: Köpek Balığı
SB: Somon Balığı
DG: Deniz Gergedanı

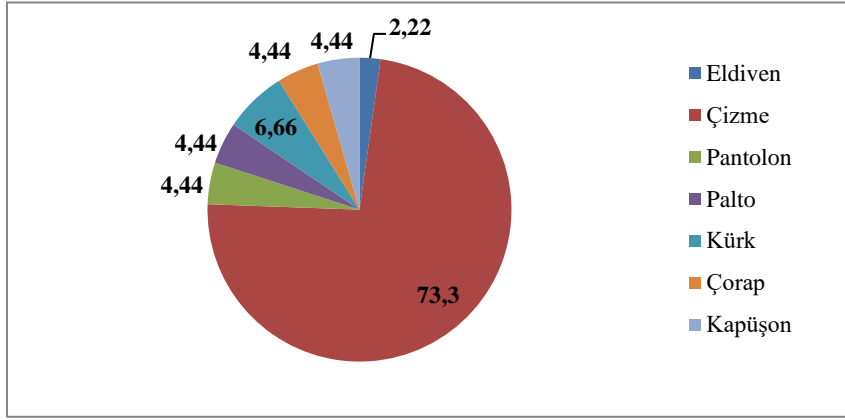
DT: Deniz Tavuğu
KıB: Kılıç Balığı
KaB: Kalkan Balığı
RB: Ringa Balığı

Şekil 5.Kâmuran Şipal'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen deniz hayvanlarının toplam frekans yüzdeleri

Tablo 6. Kâmuran Şipal'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen kullandıkları kıyafetler

Masal Adı	Kullandıkları Kıyafetler						
	Eldiven	Çizme	Pantolon	Palto	Kürk	Çorap	Kapüşon
Sen Lorenz Adası'nın Yaratılışı				1			
Yeraltındaki Ölüler Ülkesi				1		1	
Aydede'yi Ziyaret		1	1		1		
Balonlu Fok							2
Deniz Tavuğu		4				1	
Kız ve Köpek		1					
Bir Kızla Evlenen Köpek		1					
Böcekler		1					
Baykuş ve Karga		2					
Kar Tavuğu ve Küçük Kuş		1					
Kurtların Ülkesi		5					
Gece Nöbeti Tutan Kız		2					
Ülkenin İç Kesiminde Oturanlar Nasıl Bir Çocuğu Nasıl Kapıp Kaçtı		1					
Ülkenin İç Kesiminde Oturanların Yanına Kaçan Kız		4			1		
Kunuk Nasıl İri Yarı, Güçlü Kuvvetli Biri Oldu	1						
Erkek Olmaya Can Atan Kadın		2	1				
Kagsagsuk, Zavallı Yetim Oğlan		6					
Bir Kadının Doğurduğu Balina		2			1		
Toplam Frekanslar ($\Sigma (f)$)	1	33	2	2	3	2	2
Frekans Yüzdeleri (% (f))	2,22	73,3	4,44	4,44	6,66	4,44	4,44

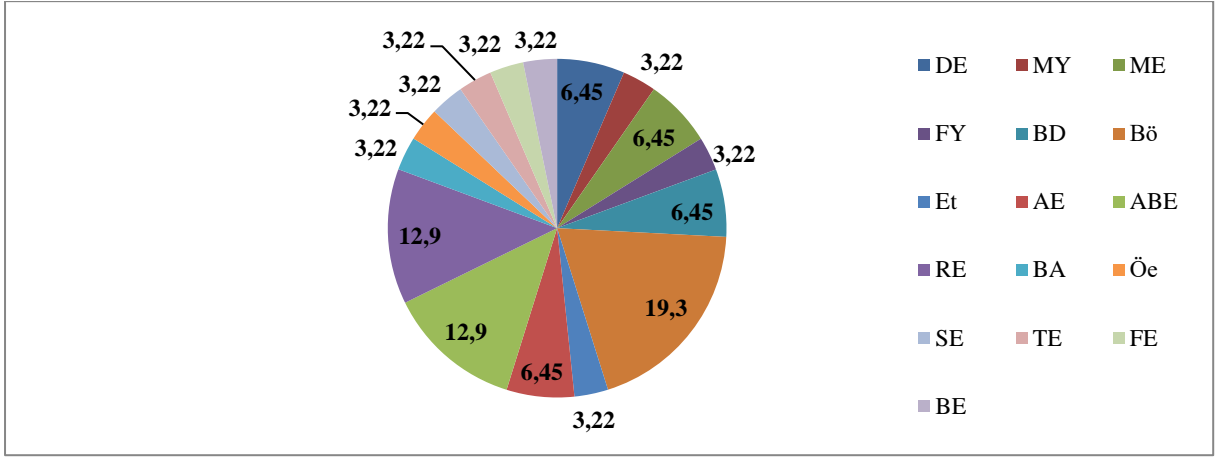

Şekil 6. Kâmuran Şipal'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen kullandıkları kıyafetlerin toplam frekans yüzdeleri

Tablo 7. Kâmuran Şipal'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen tükettikleri yiyecekler

Masal Adı	Tükettikleri Yiyecekler															
	DE	MY	ME	FY	BD	Bö	Et	AE	ABE	RE	BA	Öe	SE	TE	FE	BE
Sen Lorenz Adası'nın Yaratılışı			1	1	1											
Gökyüzündeki Ölüler Ülkesi						4										
Aydede'yi Ziyaret							1									
Denizgergedanının Yaratılışı								2								
Ördek Kadın						1			4	1	1	1				
Siyah Ayının Evlatlığı										1			1	1		
Siyah Ayının Büyülü Özü															1	
Kurtlar Tarafından Yenilen Sonra da Rengeyiklerine Dönüşen Kız Alarana ile Küçük Oğlan Kardeşi			1							1						1
Kadın ve Köpekbalığının çocukları						1										
Navaranao ve Sahilde Oturanlar					1											
Kardeşler										1						
Kagsagsuk, Zavallı Yetim Oğlan	2															
Bir Kadının Doğurduğu Balina		1														
Toplam Frekanslar ($\sum (f)$)	2	1	2	1	2	6	1	2	4	4	1	1	1	1	1	1
Frekans Yüzdeleri (% (f))	6,45	3,22	6,45	3,22	6,45	19,3	3,22	6,45	12,9	12,9	3,22	3,22	3,22	3,22	3,22	3,22

DE: Donmuş Et	Bö: Bögürtlen	BA: Balık
MY: Mattak Yemeği	Et: Et	Öe: Ördek Eti
ME: Mors Eti	AE: Ayı Eti	SE: Sincap Eti
FY: Fok balığı yağı	ABE: Ayı Balığı Eti	TE: Tilki Eti
BD: Balina Derisi	RE: Rengeyiği eti	FE: Fok Balığı Eti
		BE: Balina eti

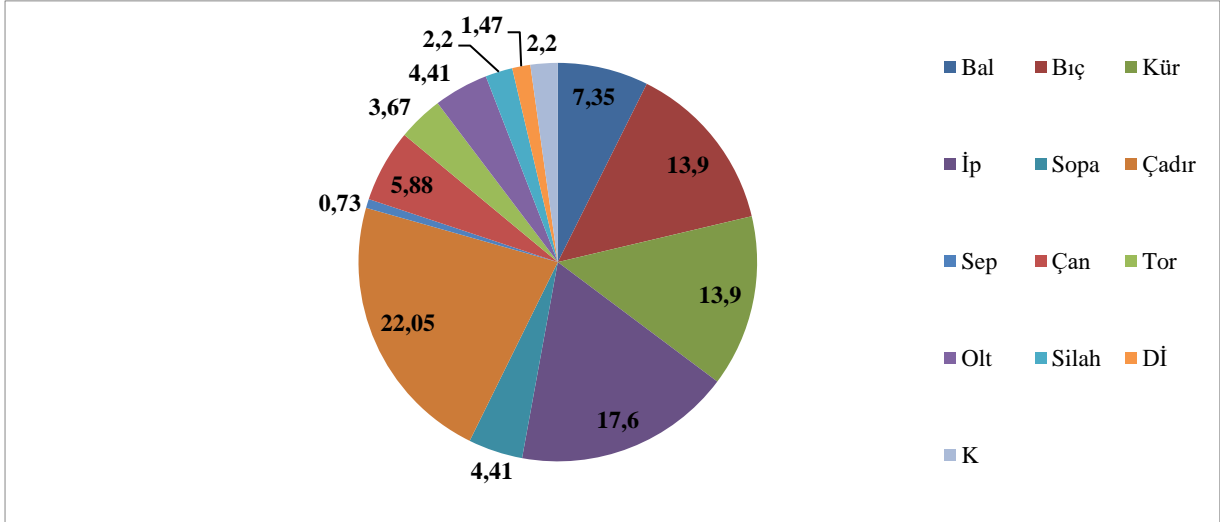

Şekil 7. Kâmuran Şipal'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen tükettikleri yiyeceklerin toplam frekans yüzdeleri

Tablo 8. Kâmuran Şipal'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen kullandıkları araç gereçler

Masal Adı	Kullandıkları Araç Gereçler												
	Bal	Bıç	Kür	İp	Sopa	Çadır	Sep	Çan	Tor	Olt	Silah	Dİ	K
Sisin Doğuşu	2	7											
Som Balığına Dönüşen Anartek			6										
Kız ve Köpek				6									
Ördek Kadın	3		2		2								
Siyah Ayının Evlatlığı		1											
İlk Kez Rengeyiklerini Evcilleştiren Adam													
İnsan Suretinde Ayları Ziyaret Eden Murdar Kadın		4											
Balina ve Karısı			2		1								
Kadın ve Köpek Balığının Çocukları		2				1							
Kartal ve Karısı				5									
Kocaman Bir Solucanla Evlenen Kadın							5						
Kar Tavuğu ve Küçük Kuş								2					
Bir Kadınla Çocuklarını Taşa Dönüştüren Karga							1						
Dev Şahin					4								
Kırmızı Bir Tilkinin Yaşamından					1				6				
Kurtlar Ülkesi		3			3								
Mamut Avında		1											
Gece Nöbeti Tutan Kız			2										
Navarano ve Sahilde Oturanlar				1	3								
Ülkenin İç Kesiminde Oturanlar Nasıl Bir Çocuğu Nasıl Kapıp Kaçtı					3								
Kardeşler		1				7					3		
Ülkenin İç Kesiminde Oturanların Yanına Kaçan Kız												2	
Akilinek'te Kız Kardeşini Ziyarete Giden Ağabeyi				3									
Devler	5												
Cüceler			1										
Cüce Öyküleri					3								
Kunuk Nasıl İri Yarı, Güçlü Kuvvetli Biri Oldu			2		5			3					3
Ülke Ülke Gezip Dolaşan Uartek			2				2						
Kagsagsuk, Zavallı Yetim Oğlan			1	4		1							
Aluk'un Büyük Avcısı					2								
Bir Kadının Doğurduğu Balina			5		1								
Rengeyiğine Dönüşen Kadın				1									
Toplam Frekanslar (Σ (f))	10	19	19	24	6	30	1	8	5	6	3	2	3
Frekans Yüzdeleri (% (f))	7,35	13,9	13,9	17,6	4,41	22,05	0,73	5,88	3,67	4,41	2,20	1,47	2,20

Bal: Balta Bıç: Bıçak Kür: Kürek İp: İp	Sopa: Sopa Çadır: Çadır Sep: Sepet Çan: Çanta	Tor: Torba Olt: Olt Silah: Silah Dİ: Dikiş İğnesi K: Kılıç
--	--	---

Şekil 8. Kâmuran Şipal'in "Eskimo Masalları" adlı kitabında geçen kullandıkları araç gereçlerin toplam frekans yüzdeleri

Eskimo Masalları-Derleyen ve Türkçeleştiren: Kamuran Şipal

Çoban Yıldızının Oluşumu

Olay Örgüsü

Yaşlı bir adam yaşarmış. Bu adam buzda delik açarak başında dikilir, nefes almak için deliğe gelecek ayı balıklarının beklemiş. Adamın avlanma yerinin biraz ilerisinde çocuklar oyun oynamış. Ne zaman bir ayı balığı yaklaşıp çocukların gürültüsünden hemen kaçıp gidermiş. Sonunda adam çocuklara kızıp yüzünü karaya dönerek yüksek sesle bağırmış ve şu sözleri söylemiş. Mağara, mağara kapan şu benim avımı kaçıran çocukların üzerine. Mağara da içinde oyun oynayan çocukların üzerine kapanmış. Mağaradan çıkamayacaklarını anlayan çocuklar bağırmağa başlamış. En sonunda hepsi açlıktan ölmüşler. Herkes bu olaya sebep olan adama saldırmış. Adam kaçmış ancak ötekiler peşini bırakmamış. Yaşlı adam birden parıldamaya başlamış ve gökyüzüne doğru yükselmiş. O günden sonra kocaman bir yıldız olarak gökyüzünde durmuş (**Sayfa:25**).

Ana fikir: Sabırla olumsuzlukların üstesinden gelmek için uğraş vermeliyiz ve kötü niyetli olmamalıyız.

Kılıçbalığı

Olay Örgüsü

Anlatıldığına göre kılıçbalıkları bir zaman beş kardeşmiş. Bir kızla evlenmek istemişler ancak bu kızın yedi ağabeyi varmış. Ağabeyleri evlenmelerine izin vermemiş. Bu yüzden beş kardeş ve yedi kardeş arasında kavga çıkmış ve çıkan bu kavgada kazara kızını vurup öldürmüşler. Beş kardeş kendilerini denize atmışlar. Kılıçbalığı olup çıkmış, karşılaştıkları bütün canlıları öldürmeye başlamışlar. Yalnızca dişilere dokunmuyorlarmış. Kızın ağabeylerine gelince, onlar da Güney'e gitmişler. Düşmanları oradaymış çünkü. Yine anlatıldığına göre, deniz üzerinde buzların görülmediği yaz mevsiminde zaman zaman beş kayık

görülür, içlerindeki beş kişi boyuna güneye giderlermiş. Yine anlatıldığına göre, bazı kimseler beş kayak değil, aynı şekilde güney kıyısına doğru yola koyulmuş beş kılıçbalığı görmüşler (**Sayfa:68**).

Ana fikir: Olmaması gereken olaylarla karşılaşıldığı zaman sonradan büyük pişmanlıkların yaşanması.

Deniz Tavuğu

Olay Örgüsü

Bir zamanlar yaşlı bir karı koca, bunların da birden çok çocuğu varmış. Ama çocukların hepsi kızmış. Ortancaları anne ve babasından hep evlatlık davranışı görür, kardeşleri de kendisine iyi davranmazmış. Bir gün, sık sık olduğu gibi evde yine kavga kopmuş, evdekiler birlik olup kıza demediklerini bırakmamışlar. Daha sonra anne ve babası, kıızı kovup evden uzaklaştırmışlar. Kız yürürken çizmelerinin konçlarına basıyor, bir yandan da kendi kendine söyleniyormuş. Kız burnundan kanlar akarak, iki gözü iki çeşme yürüyüp giderken bastığı yere dikkat etmemiş bir gölün içine yuvarlanarak deniz tavuğu olup çıkmış. Deniz tavuğunun pek çekik gözleri varmış ve gözleri yuvalarından biraz dışarı fırlamış gibidir. Bu da, kızın gözlerinden akıtığı bir sürü yaştan kaynaklanıyormuş. Kız hep çizmelerinin konçlarına bastığı için deniz tavuğu da doğru düzgün yürüyemiyormuş (**Sayfa:69**).

Ana fikir: Aile bireyleriyle iletişimizin iyi olması ve birbirimize karşı iyi davranmamız gerektiği.

Balina ve Karısı

Olay Örgüsü

Bir zamanlar balinanın biri bir kadınla evlenmiş. Karı koca bir adada kalıyormuş. Balina insan kılığına girmiş. Adanın karşısındaki kara parçasında da iki tane Eskimo yaşamış. Günlerden bir gün Eskimolar balinanın karısını ziyaret için adaya gittiler ancak niyetleri kadını kaçırmaktı. Balina da karısının onu terk etmesinden korktuğundan karısını her gün sıkı sıkı bağlamış. Eskimolar usulca eve yaklaşmışlar. Kadın Eskimoları fark etmiş ve evden çıkmaya çalışmış ancak kocası izin vermemiş. Nihayetinde kadın kaçmayı başarmış ve Eskimolar kadını hızla kayığa bindirmiş. Bunun üzerine adam hızla balinaya dönüşmüş ve kayığın peşine takılmış. Onlara yetiştiğinde Eskimolar onu oyalamış ve kaçmayı başarmış. Balina tam onları yakalayacağı sırada kadını hızla çadırlarına götürüp saklamışlar. Eskimoların biri balinaya eğer kafasını çevirip denize bakarsa kıızıyla onu evlendireceğini söylemiş. Balina denize bakınca Eskimolar sinirlenip balinayı öldürmüşler. Vücudunu parçalayıp yemişler. Bir tek kadın balinanın etine elini sürmemiş (**Sayfa:123**).

Ana fikir: Özümüzün gerektirdiği gibi yaşamak.

Kurtların Ülkesi

Olay Örgüsü

İki adam buz üstünde avlanırken üzerinde durdukları buz çatırdamış ve kırılmış. Avcılar günlerce buz parçası üzerinde sürüklenip durmuşlar. Sonunda kıyıya ulaştıklarında iki ev görmüşler. İkisi de ayrı evlere girmişler. Büyük olan eve giren avcı içerdekiler tarafından saldırıya uğramış ve öldürülmüş. O evde oturanlar dışardan bakıldığında insan gibi gözükseler de aslında kurtlarmış. Öbür eve giren avcı ise evde yalnızca bir kadın bulmuş. Adam kadına bir bıçak hediye edip kendisini iyi karşılamasını söylemiş. Kadın buna razı oldu ve adamın saklanmasına yardım etmiş. Daha sonra eve gelen genç insan kokusu aldığını söylemiş ancak kadın bunu reddetti böylece genç gidip evdekilere durumdan bahsetmiş. Gencin annesi eve gidip baktığında erkek çizmesi görmüş. Kadın bu çizmelerin kocasının olduğunu söylese de gencin annesi buna inanmamış. Kadının kocası eve döndüğünde adamla anlaşmışlar. Tam o sırada eve biri gelince kadın ve kocası adamdan gelen kişiyi öldürmesini istemişler. Adam öldürdükten bir gün sonra eve dönerken arkasına baktığında giderek yaklaşan bir sis bulutu görmüş. Bunların öteki evdeki kurtlar olduğunu anlamış. Avcı var gücüyle koşup kendini evden içeri atmış. Kurtulmayı başarmış (**Sayfa:154**).

Ana fikir: Olaylar karşısında temkinli olmalıyız.

Dijital Çizimle Eskimo Masallarındaki Temsili/Simgesel Öğelerin Oluşturulması

AUSSIK

SOPA

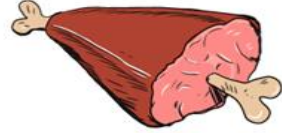
KÜRK

KUZGUN

BALTA

ET

KÖPEK

ÇADIR

KIZAK

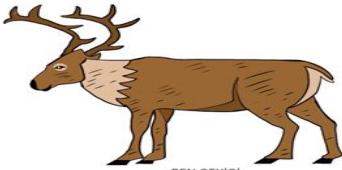
TILKI

ELDIVEN

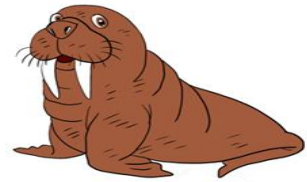
ÇIZME

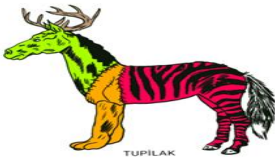
REN GEYİĞİ

KEREVET

MORS

TUPIŁAK

OK VE YAY

FOK BALIĞI

UMIAK VE KÜREK

ZIPKIN

ÇÜCE VE DEV

BALINA

AMORAK

4.Sonuç ve Tartışma

Masal, sözlü anonim halk edebiyatıdır. Masalların işlevi, içinde doğdukları kültürel dokunun şifrelerini taşıyor olmalarındandır. Kuşaktan kuşağa anlatı yoluyla ulaşmış, bunun sonucunda da derlenmiş ya da bir yazar tarafından yazıya dökülerek kalıcı hale gelmiştir masallar. Her ne kadar masal kahramanları ve yaratıkları doğaüstü, masallardaki olaylar ise gerçek dışı olsa da masalların o toplumun bir yansıması olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Öyle ki her ülkenin masalları tıpkı kültürleri gibi diğerlerinden tamamen farklıdır. Eskimo masalları da Eskimo kültürüne dair izler ve özellikler taşır. Bu yüzden masalların en küçük unsuru olarak görülen motifler, genellikle masallar, yaratıldığı ya da şekillendiği toplumlara göre değişiklik gösterirler.

Bir topluma ait masalları Stith Thompson'un hazırladığı motifler üzerine yapılmış en kapsamlı çalışma olan “*Motif Indeks Of Folk Literature*” adlı çalışmada belirlenen motiflere göre incelendiğinde bu farklılaşma görülmektedir. Bu sebeple masalları motiflerine ayırarak incelemekle doğru ve güvenilir sonuçların alınması sağlanacaktır.

Bu çalışmada yazar Knud Rasmussen'in (Çevirmen: Macidegül Batmaz) kaleme aldığı “**Eskimo Masalları**” ile Kamurân Şipal tarafından derlenerek Türkçeleştirilen “**Eskimo Masalları**” adlı iki (2) kitaptaki toplam yüz yirmi dört (52+72=124) adet Eskimo masalında bulunan motifler S.Thompson tip kataloğunda yer alan hayvanlar motifi ve çeşitli motif gruplarına göre incelenmiştir.

Hayvanlar motifi yazar Knud Rasmussen'in kitabındaki toplam 52 masal göz önüne alındığında hesaplanan toplam frekans yüzde değerlerine göre en çok görülenler şu şekildedir:

Deniz Hayvanları: %54,3 Fok balığı, %26,5 Balina.

Kara Hayvanları 1: %50,9 Köpek, %15,6 Mors, %7,84 Ren geyiği, %7,84 Kaz.

Kara Hayvanları 2: %44,6 Ayı, %14,2 Kuzgun, %11,6 Kuş.

Çeşitli motif grupları açısından yine toplam frekans yüzde değerlerine göre:

Kullandıkları Araç-Gereçler 1: %42,3 Kayık, %24,02 Kürek, %11,4 Ok.

Kullandıkları Araç-Gereçler 2: %27,4 Zıpkın, %18,5 Bıçak, %17,6 İp, %14,1Kızak.

Kullandıkları Araç-Gereçler 3: %35,7Kamçı, %14,2 Kepçe, %14,2 Kayış.

Kullandıkları Kıyafetler: %33,9Elbise, %17,8 Çizme, %14,2Kürk, %10,7 Eldiven.

Tükettikleri Yiyecekler: %38,9Et, %14,2 Şeytan balığı, %14,2 Fok balığı böbreği.

Varlıklar: %32,4Ruh, %20,1 Büyücü, %19,55Canavar, %11,1Cüce.

Hayvanlar motifi yazar Kamurân Şipal'in kitabındaki toplam 72 masal göz önüne alındığında hesaplanan toplam frekans yüzde değerlerine göre en çok görülenler:

Deniz Hayvanları: %39,1Balina, %15,3Fok balığı, %10,2Ayı balığı, %8,08Yengeç.

Kara Hayvanları 1: %29,3Ren geyiği, %17,2Ayı, %13,5Köpek, %10,03Karga.

Kara Hayvanları 2:%26,3Baykuş, %15,4Şahin, %14,54Mamut.

Çeşitli motif grupları açısından yine toplam frekans yüzde değerlerine göre:

Kullandıkları Araç-Gereçler 1: %39,2Kayık, %16,7 Kızak, %11,7Ok.

Kullandıkları Araç-Gereçler 2: %22,05Çadır, %17,6İp, %13,9Bıçak, %13,9Kürek.

Kullandıkları Kıyafetler: %73,3Çizme, %6,66Kürk.

Tükettikleri Yiyecekler: %19,3Böğürtlen, %12,9 Ayı balığı eti, %12,9Ren geyiği eti.

Varlıklar: %30,7Dev, %17,54Cin, %16,6Ruh, %15,7 Cüce.

Her iki masal kitabından masal adına göre seçilen masalların olay örgüsünden çıkan ana fikirler ana hatlarıyla değerlendirildiğinde ise Eskimo kültüründe de dostluk, ölümle yüzleşme, yaşantı, özlem, gezmek, sahip çıkmak, olumsuzluklardan etkilenmek, korumak, hayattaki sürprizler, aldanmamak, güven ilişkisi, kararları gözden geçirmek, kıymet bilmek, öngörü, sabırlı olmak, makul istekler, iyi iletişim, özümüze göre yaşamak, temkinli olmak şeklinde her zaman hayatın içinde olan kavramlar ortaya çıkmaktadır.

İncelenen Eskimo masallarında her iki kitapta hayvanlar motifine göre deniz hayvanlarından fok balığı ve balina, kara hayvanlarından ise ren geyiği, köpek, ayı ve mors kültürel unsur olarak yerini almaktadır. Kullandıkları araç gereçlerde kayık, kamçı, kürek, zıpkın, çadır, kızak, ip öğelerini; kullandıkları kıyafetlerde elbise, çizme, kürk, eldiven; tükettikleri yiyeceklerde et, şeytan balığı, ren geyiği eti; varlıklarda ise ruh, dev, büyücü ve cüce unsurları çeşitli motifler grubunda yine kültürel öğe olarak ön plandadır.

İncelenen motif yapısına göre de sadece temsili/simgesel dijital çizimi yapılan öğelerle Eskimoların yaşantısında her zaman yer bulan unsurlar ve yaşantısal olarak vazgeçilmezlerinin neler olduğu da gözler önüne serilmek istenmektedir. Tespit edilen bu motiflerle kültürel dokunun, yaşantıların, geleniğin kısacası toplumun masallara, masalların da topluma ve toplumun tüm öğelerine olan etki ve katkısının ne kadar önemli olduğu böylece ortaya konulmuş olmaktadır. Sonuçta toplumun yapı taşı olan masallar tüm kültürlerde olduğu gibi Eskimo kültüründe de toplumun yaşantısal açıdan şekillenmesinde tüm unsurlarında olmazsa olmaz bir ana bileşen olarak yerini almış bulunmaktadır.

Kaynakça

- Akgün Çomak N. (2021). *İletişim Araştırmaları ve Film Çözümlemeleri II Dijital Çağda Medya: Dijitalleşen Masallar: Masalsı Reklamlar Üzerine Bir Çalışma*. Eğitim Yayınevi.
- Bayraktar Özen, C. (2022). *Anadolu Masalları ve Bu Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri Üzerine Bir İnceleme*. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Günay, U. (2011) *Elazığ Masalları*. Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- İşnas, S. (2011). *Masal Türünün Çocuktaki Kavram Gelişimine Etkisi Üzerine Bir Araştırma (Cahit Zarifoğlu Örneği)*. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaptan, Ş.T. (1988). *Denizli'nin halk kültürü ürünleri*. Yenigün Ofset Baskıcılık.
- Korkmaz, G. (2020). *Kazak çocuk masallarında kullanılan motifler ve masalların Türkçe öğretimine faydaları*. [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü].
- Özer, N. (2004). *Zincirleme masalarda yapı ve işlev*. Milli Folklor.

Sakaoğlu, S. (2019). *Masal araştırmaları- 1*. Akçađ Basım Yayın.

Sakaoğlu, S. & Karadavut Z.(2011). *Halk Masalları*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakóltesi Yayınları.

Saltık, O. (2016). Derlenmiş masallar ile kurgulanmış masalların çocuğa görelik. [Yayınlanmamış doktora tezi].
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Seyidoğlu, B.(1987). “*Masalın Kaynakları*” *Çocuk Edebiyatı Yılığı*. Gökyüzü Yayınları.

Yalçın, A. & Aytas, G. (2014). *Çocuk edebiyatı*. Akçađ Basım Yayın.